

Presentación

XOSÉ LUÍS MÉNDEZ FERRÍN

Presidente da Real Academia Galega

Reitor Magnífico, autoridades aquí presentes, alumnos e participantes, docentes e discentes destas xornadas que se prometen magníficas, en primeiro lugar quixera felicitar a Goretti Sanmartín e a todos os que con ela veñen colaborando un ano tras outro (e xa son varios) nestas xornadas de lingua e usos. *Lingua e usos*, dúas palabras que, ligadas unha coa outra, nos levan ao máis profundo do que é a linguaxe humana.

Vexamos: a linguaxe humana úsase; como se usa, gástase; e como se gasta, transfórmase. As palabras nunca permanecen iguais do mesmo xeito que os conceptos, fóra dalgúns que son inmutables (a lei da gravidade é absolutamente indiscutible, non pode ter máis que un uso, un concepto e unha fórmula). Esas –as verdades físicas– son, como digo, inmutables, mais as verdades sociais están sempre suxeitas a transformacións e, por tanto, as súas palabras e o usos que se fan destas non son permanentes.

É o caso de, por exemplo, *ecoloxía*; son o suficientemente vello como para ter vivido a historia do seu concepto. Cando era novo consistía na ciencia ou no estudo dos espazos en que unha especie vive, loita pola existencia, evolúe ou se extingue. Era, en definitiva, a visión científica da natureza desde o espazo. Hoxe é unha palabra de uso universal, mais inicialmente foi un neoloxismo non moi coñecido que pouco despois foi completado coa palabra *hábitat*. Máis tarde *ecoloxía* converteuse nunha ideoloxía ou, mellor aínda, nun conxunto de ideoloxías, algunhas delas perfectamente aberrantes que pretendían eliminar a historia e a loita de clases como motor da historia, ou que vían os animais como suxeitos dotados de dereitos humanos; outras, porén, contribuíron ao perfeccionamento moral e político de todos e todas nós, posto que nos fixeron ver con ollos renovados a necesidade de protección da natureza, de non esgotar os seus

recursos e de lles dar aos nosos fillos e netos un planeta non máis empobrecido e si máis rico. O concepto de *biodiversidade* deriva disto mesmo, é dicir, a biodiversidade como un ben.

Posteriormente, a ecoloxía evolucionou máis aínda para, de estar relacionada unicamente coas ciencias naturais, irromper tamén nas ciencias do home. Mostra da súa forza son as propias palabras de Goretti na súa presentación: a ecoloxía relacionada coa lingua, coa cultura, coas culturas minorizadas que non poden permitirse desaparecer nin seren agredidas ou deglutidas por outras culturas «superiores». É certo que as matemáticas son universais, mais a cultura humanística é diversa como diversas son as linguas e todas teñen os mesmos dereitos, as mesmas capacidades para expresaren os conceptos máis abstractos, e todas elas son iguais en dereitos como todos os homes e mulleres tamén o son. Non pode haber privilexios nin explotación dun ser humano sobre outro ser humano e, xa que logo, unha lingua non pode depender doutra nin estar asoballada por outra como está neste caso a nosa, a lingua galega.

Por tanto, promete moito e moi bo este xuntoiro. Os meus ánimos a todos e todas para participaren e debateren; confeso que lles teño moita envexa pois tamén a min me gustaría estar no grupo e formar parte dos debates que, sospeito, han resultar moi enriquecedores.

Moitas grazas.